І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125

РІК LXV. Ч. 190. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 3-го ЖОВТНЯ 1958 — 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, OCTOBER 3, 1958 No. 190. VOL LXV

ПЕРЕМИР'Я В ЗАТОЦІ ФОРМОЗИ ВІДКРИЄ ШЛЯХ ДЛЯ ПЕРЕГОВОРІВ — ЗАЯВЛЯЄ ПРЕЗИДЕНТ

Президент Айзенгавер

Вашингтон. — Головними темами пресової конференції през. Айзенгавера, влаштованої в Білому Домі в середу дня 1 жовтня ц. р. вперше після п'ятц тижнів, була справа далеко-східнього конфлікту і справа закритих публічних шкіл у стейтах Аркенсо і Вірджінія. Відповідаючи на запити в справі оборони островів Квімой і Матсу. Президент ствердив, що ЗДА не уступлять перед комуністичною збройною силою в затоці Формози, але — все ж таки — він думає, що встановлення перемир'я в цій області відкриє шлях для переговорів в справі полагодн цього далеко-східнього конфлікту. На думку Президента, острови Квімой і Матсу не відіграють основної ролі в обороні Формози і, як колишній вояк, він уважає, що втримування більших збройних сил на цих островах є недоцільне. Цією своєю заявою, хоч і висловленою досить обережно, през. Айзенгавер підтримав становище державного секретаря Доллеса зайняте ним на пресовій конференції у вівторок цього тижня, що якщо буде встановлене „надійне перемир'я" в затоці Формози, тоді не буде ніякого глузду втримувати великі збройні сили на островах Квімой і Матсу. Все ж таки, в дальших своїх відповідях през. Айзенгавер ствердив, що немає ніякої певности, що китайські комуністи погодяться на перемир'я, бо для них головною метою не є згадані острови, ані навіть сама Формоза; змагають комуністи тільки до того, щоб ЗДА забрали свої збройні сили із західнього Тихого Океану. Тому теж віддання обидвох островів комуністам не виключає дальшої збройної атаки комуністичних збройних сил на Формозу. Немає також ніякої певности, як заявив Президент, що демілітаризація островів Квімой і Матсу задоволить обидві сторони. Але ж, не зважаючи на все це, треба пробувати добитися замирення в цій області і під сучасну пору це є найголовнішою справою. Що ж до допущення червоного Китаю до ОН, то не може бути ніякої мови про те, поки китайські комуністи не перестануть бути агресорами і не відмовляться від стосованих ними методів збройного шантажу.

Торкаючися справи інтеграції в школах Аркенсо і Вірджінії, президент Айзенгавер ствердив, що обов'язком усіх американців, чи то представників влади чи приватних громадян, є виконування рішень Найвищого Суду ЗДА. Якщо представники влади і громадяни не будуть дотримуватися цього обов'язку, то це матиме дуже загрозливі і важкі наслідки для країни. Основною справою є рівність усіх громадян в обличчі Конституції і законів і цю вимогу мусять респектувати усі. В дальших своїх відповідях президент Айзенгавер ствердив, що резиґнація Шермана Адамса із становища головного дорадника була добровільною, хоч і могла вона відбутися під деяким політичним тиском. Що ж до стану свого здоров'я, то Президент сповістив, що в п'ятницю цього тижня він відбуде свої черговi лікарські оглядини.

УКРАЇНЦІ ВШАНУЮТЬ СЕН. А. СМИТА, ЩО ВІД СІЧНЯ БУДЕ СПЕЦІЯЛЬНИМ ДОРАДНИКОМ ПРЕЗИДЕНТА

Сенатор Г. Александер Смит

Нюарк, Н. Дж. — В суботу, 11-го жовтня, громадяни українського роду вшанують тут одного із найбільш заслужених своїх приятелів та приятелів української визвольної справи, старшого сенатора З'єдинених Держав Г. Александра Смита. Імпреза вшанування цього заслуженого державного мужа відбудеться є год. 8:30 ввечорі в приміщеннях Української Централі при 180 Вільям вулиці та складатиметься з бенкету і концерту Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка, що того ж самого дня о год. 6-ій ввечорі дає свій прощальний концерт в залі місцевої опери при 383 Вашингтон вулиці. Бенкет і концерт для вшанування сенатора Смита влаштовують спільно Комітет для вшанування сенатора Смита з адв. Іваном Романишиним, як головою, і п. Андрієм Куйбідою, як секретарем на чолі, та Комітет Прихильників Капелі Бандуристів з д-ром Романом Ричоком і п. Мироном Стебельським на чолі. Капеля Бандуристів виступить на цьому бенкеті, щоб підкреслити вдячність тисячів колишніх українських скитальців в Европі сенаторові Смитові за його мужню оборону втікачів ще тоді, як вони були по таборах, та його важливу участь у переведенні законодавства, які вможливили сотням тисяч тих втікачів поселитись на постійне в цій країні. У бенкеті для вшанування сен. Смита заповіли свою участь найвидатніші американсько - українські діячі. Тим часом сенатор Смит повідомив у Трентоні, що в січні наступного року, в якому вигасає його мандат сенатора ЗДА, він погодився зайняти запропонований йому президентом Айзенгавером пост дорадника Президента в спеціяльних закордонних справах. Сенатор Смит, який відмовився кандидувати знову на перевибір на сенатора, вияснив, що його пост буде подібний до того, що його займав теперішній державний секретар Доллес в уряді президента Трумана, бувши дорадником Президента і тодішнього державного секретаря Діна Ачесона. Як відомо, Доллес в характері такого дорадника був головним архітектом американсько - японського мирового договору. Сенатор Смит є одним з найкращих американських знавців української визвольної проблематики і тому теж одним з її найбільш здецидованих прихильників.

СССР пропонує конференцію міністрів для заборони атомових дослідів

Москва. — Совєтський уряд передав в минулу середу 1-го жовтня ц. р. тотожні ноти американській і англійській амбасадам у Москві. Цим разом ті ноти короткі і вперше позбавлені лайливих зворотів та обвинувачень. Совєти нав'язують до американської ноти з 9 вересня ц. р. у справі конференції в справі заборони дальших експериментальних ядрових вибухів і погоджуються, щоб та конференція відбулась 30 жовтня ц. р. у Женеві. Нота промовчує цілком ділові суґестії президента Айзенгавера щодо припинення експериментів тим часом на 1 рік, під час якого встановлено б контрольно-інспекційну систему та з свого боку пропонує, щоб це була конференція міністрів закордонних справ ЗДА, Англії і СССР задля підписання договору про припинення всяких експериментів атомової і водневої зброї „негайно і на всі часи". — ЗДА повідомили вже були Москву, що головою американської делеґації буде представник ЗДА для справ роззброєння при Об'єднаних Націях, Джеймс Водсворт. За пресовими коментарями — ЗДА й Англія, мабуть, відповідять Совєтам, що міністри закордонних справ можуть стрінутись для ратифікування і підписання договору, але підготовчу працю повинні перевести фахові делеґації.

ВІЛЬНИЙ КИТАЙ ПРОТИ КОМПРОМІСУ З КОМУНІСТАМИ

ЧІЯНҐ КАЙ-ШЕК ПРОТИ ЗМЕНШЕННЯ ГАРНІЗОНУ НА КВІМОЇ. — ВІН СТАВИТЬСЯ „НЕДОВІРЛИВО" ДО ОСТАННЬОЇ ЗАЯВИ ДЕРЖАВНОГО СЕКРЕТАРЯ ДОЛЛЕСА

Тайпей. — Президент Республіки Китаю маршал Чіянґ Кай-шек поставився — як він сам заявив — „недовірливо" до останньої заяви державного секретаря Джана Фостера Доллеса з вівтірка та заперечив, наче б можна з Квімою забрати геть поважну частину тамошнього теперішнього ґарнізону. Чіянґ Кай-шек висловив свої критичні завваги під адресою останньої заяви державного секретаря Доллеса в інтерву з представником Ассошіейтед Пресс. Він ствердив, що погляди Доллеса „цілком не згідні з нашим становищем і не подобають на нього". Державний секретар Доллес заявив був, що було „нерозумно" поміщувати на Квімою таку численну залогу, та що, на випадок військового перемир'я, було б нерозумно далі залишати там все те військо. Тому Доллес висловлював переконання, що можна буде більшу частину теперішнього націоналістичного китайського війська евакувати з Квімою на Формозу (Тайвань). Доллес обстоював теж рішуче, що коли б китайські комуністи відмовились від війни, як засобу політичних цілей, то те саме повинні б зробити і націоналісти. Чіянґ Кай-шек заперечив цьому і заявив, що вільний Китай не зменшить свого військового ґарнізону на Квімої та не піде на компроміс з комуністами. „Не можу відразу сказати — заявив Чіянґ Кай-шек — чи Доллес сказав слова, що йому приписується, з дипломатичних причин, чи він мав на увазі інші цілі". Провідник китайських націоналістів закинув Доллесові непослідовність. „Доллес завжди стояв по стороні справедливости і тому трудно повірити, наче б він тепер змінив в цій справі свою думку". Зрештою, заявив Чіянґ Кай-шек, „Доллес напевне знає, що бажання щодо перемир'я ніколи не здійсняться". Націоналістично-китайський лідер запевнив, що „маємо довір'я, що Доллес є щирий супроти нас і вірить в нашу справу". Він перестеріг: „Якщо ви захочете від комуністів перемир'я, то вони будуть вас шантажувати, коли ж ви окажете їм, що боїтеся війни, то вони негайно використають це". — Поруч із словами Чіянґ Кай-шека появився офіційний комунікат міністерства закордонних справ на Формозі, в якому пояснюється причиння, чому на Квімою опинилося стільки націоналістичного війська. Зроблено це, мовляв, виключно з військових мотивів, у сподіванні комуно-китайської атаки. Циферне відношення сил між комуністами і націоналістами є все-одно таке нерівне, у користь комуністів, що теперішня залога Квімою, на випадок генерального комуністичного наступу, була б тільки достаточна, щоб комуністи не заволоділи островом і не вирізали меншої залоги. Далі у тому комунікаті пояснюється, що Квімой лежить не тільки в першій оборонній лінії Формози, але й в оборонній лінії Америки. Вільний Китай офіційно заявляє, що він „боронитиме своїх законних прав і інтересів та не підпорядкується ніякому доповненню, яке шкодило б тим правам і інтересам".

Секретар оборони Ніл МекЕлрой, який виїхав на Далекий Схід і в найближчих днях, почерез Японію, приїде до Тайпею на Формозі, заявив, що ЗДА прийдуть до згоди з вільним Китаєм щодо долі Квімою. Він признав, що поменшення ґарнізону на Квімою не дало б компромісу з китайськими комуністами.

Франція інтернуватиме альжирців і тих, що їм помагають

Париж. — Як тільки в найближчу неділю нова конституція ввійде в життя і уряд генерала де Ґоля дістане законне право правити протягом найближчих чотирьох місяців декретами, появляться найменше три декрети про загострену боротьбу проти альжирського терору на терені корінної Франції. Перший з тих декретів говоритиме про покликання до життя „центрів контрольованого замешкання", або — як інакше називає це газети — „місця інтернування". Інтернування буде стосуватись до всіх, що безпосередньо, або посередньо помагають терористам і саботажистам, ото ж воно вдарить головно по французьких комуністах, які підтримують альжирських терористів, щоб підрізувати режим де Ґоля. Другий декрет відбере всі справи терористичних актів і саботажів на терені Франції від цивільних судів та передасть їх військовим трибуналам. Врешті ще один декрет буде займатись контролею над продажжю всякого роду зброї, законним посіданням її та загостреними карами за її нелеґальне посідання. У справі боротьби проти щораз вищої хвилі альжирського терору у Франції відбулась в минулий вівторок у Парижі нарада під головуванням президента Республіки Рене Коті. Справу реферував міністер внутрішніх справ Еміль Пеллетіє.

У Франції приготовляють новий закон про вибори

Париж. Уряд де Ґоля, осягнувши велику перемогу в боротьбі за нову конституцію, найбільш зайнятий тепер виготовлюванням нового виборчого права, чи пак закону про виборчу ординацію. Розглядається найрізнородніші концепції: безпосереднього вибору чи посереднього, представництво в парляменті за більшістю голосів кожного кандидата, чи пропорційно до голосів, що впали на всі листи, величина виборчих округ, право блькування лист, характер кандидатур — делегованих партіями чи зголошуваних індивідуально ітд. Від цих подробиць, в яких не орієнтуються сірі громадяни, залежить у великій мірі обличчя майбутнього французького парляменту. Уряд де Ґоля не затаює, що він у своєму підході до нової виборчої ординації має на увазі якнайбільше утруднити комуністам увійти до нового парляменту. Сподіваються, що в наступному тижні буде проголошена нова виборча ординація та швидко потім буде визначений термін нових виборів, імовірно вже на листопад цього року.

Автомобільні робітники підписали трирічний контракт із „Крайслером"

Дітройт, Миш. — Представники Об'єднаних Автомобільних Робітників і автової корпорації „Крайслер" 1-го жовтня підписали новий контракт, який на протяг трьох років реґулює справу заробітків та умов праці 62-ох тисяч робітників цієї фірми. Після підписання контракту голови спілки автових робітників Волтер П. Рутер пішов на переговори з найбільшою автовою корпорацією „Дженерал Моторс", в якій працює 250,000 робітників, що мали б почати страйк вже 2-го жовтня, якщо не дійде до порозуміння. Фірма „Дженерал Моторс" погоджується на ті самі умови договору, які робітники прийняли в порозумінні з корпораціями Форда і Крайслера, але працівники мають ще інші місцеві домагання, з яких не хочуть зрезиґнувати, і на які не хоче погодитися працедавець. „Крайслер" погодився збільшити заробітну платню по 7 центів від години праці, а також поліпшив допомогу на час безробіття та збільшив емеритальні пенсії робітників. Пересічна заробітна платня в цій фірмі становить 2.1 доляра.

ПРЕЗИДЕНТ І ДЕРЖ. ДЕПАРТАМЕНТ ДЯКУЮТЬ УККА ЗА ПІДТРИМКУ ЇХНЬОЇ ПОЛІТИКИ

Вашингтон. — „Дякую Вам в імені Президента за Вашу підтримку нашої політики в районі протоки Формози" — пише п. Моріс С. Райс, шеф відділу публічної служби в державному департаменті в листі до президента УККА п. Д. Галичина, відповідаючи на підписану ним телеграму УККА, яку — згідно з рішенням Екзекутиви УККА — вислано до президента Айзенгавера з піддержкою його становища проти комуністичної загрози в протоці Формози. Рівночасно з тією телеграмою вислано президентові Айзенгаверові в цій справі також листа, підписаного головою УККА професором Л. Добрянським. В листі і телеграмі УККомітет висловлював признання президентові Айзенгаверові за його рішуче становище проти комуно-китайської і комуно-московської загрози в протоці Формози, яке президент Айзенгавер зайняв у своєму листі до совєтського прем'єра Хрущова 13-го вересня ц. р. І в листі і в телеграмі УККА звертається увагу на комуністичне поневолення України та інших неросійських народів, як і на важливість визвольного арґументу тих народів у боротьбі проти комуністичної аґресії в усіх частинах світу. У згаданій відповіді Державного Департаменту на телеграму УККА сказано, що „Ваша телеграма з 15-го вересня 1958 до президента Айзенгавера, після розгляду в Білому Домі, була переслана до Державного Департаменту, щоб і ми могли познайомитись з Вашими коментарями". Рівночасно з листом, Державний Департамент переслав і відповідні матеріяли, в яких з'ясована американська політика відносно Китаю.

Амбасадор ЗДА в Ливані замирює розсварених політиків

Бейрут. — Американський амбасадор в Ливані Роберт МекКлінток звів у минулий вівторок за один стіл розсварених ливанських політиків і спонукав їх до дискусії з ціллю довести до злагоди між новим урядом Ливану та опозицією, що погрожує новим хаосом в країні. Уряд прем'єра Рашіда Карамі складається з самих колишніх опозиціоністів, а теперішню опозицію становить християнська партія Фалянґи, що підтримувала прозахідній курс попереднього президента Каміля Шамуна і його прем'єра Самі ес-Сольга. Фалянґа, обурена актами терору мусульманської опозиції, що прийшла тепер до влади, проголосила генеральний страйк, який паралізує країну. За згодою і на просьбу політиків з обох таборів американський амбасадор уперше взявся за дипломатичне посередництво між ними. Виринула можливість включити до уряду Карамі деяких членів теперішньої опозиції. Два міністри — справедливости і публічних робіт зреклися. Голова парляменту Адель Оссейран, щоб вможливити дальші переговори і переведення внутрішньої злагоди, відкликав засідання парляменту, що мало відбутись цього четверга для вирішення справи довір'я новому урядові, та заповів його на наступний тиждень.

Уряд Кадара найбільш зненавиджений в історії Мадярщини

Об'єднані Нації. — Американські приятелі поярмлених народів та Асамблея поневолених народів Европи видали спільно публікацію про теперішні відносини на Мадярщині. Цю публікацію роздано всім делеґатам в Об'єднаних Націях у зв'язку з недалекою дебатою над ситуацією на Мадярщині на Генеральній Асамблеї ОН. Головний висновок усіх даних, наведених у публікації, це ствердження двох фактів: (1) що комуно-мадярський режим далі втримується виключно тільки завдяки совєтській збройній підтримці і (2) що не було в історії Мадярщини уряду так страшенне зненавидженого, як теперішній уряд Яноша Кадара. Публікація стосується тільки періоду від вересня минулого року до серпня цього року, нав'язуючи хронологічно до попередніх звітів. Хоча совєтського війська не видно тепер так загально, як раніше, проте автори брошури твердять, що на Мадярщині все ще є стаціонованих найменше 60.000 совєтських вояків. Продовжується теж безпощадна економічна експлуатація Мадярщини Совєтами. У вступі, редактори тієї публікації — Адольф Берне, Леон Черни і кол. амбасадорка ЗДА в Італії Клер Бут Лус — підкреслили, що всі в книжці наведені факти і дані були дбайливо перевірювані. Автори здебільша користувались самими комуністичними джерелами — статтями, промовами і т.п., але й довірочними інформаціями, перепачкованими з Мадярщини.

Підводний човен „Морський Вовк" був 55 днів під водою

Вашингтон. — Підводний атомовий човен „Морський Вовк" був досі 55 днів під водою і цим здобув новий рекорд. Представник фльоти заявив, що той підводний човен задумує виплисти на поверхню океану аж в понеділок, це значить, що він буде під водою повних 60 днів. „Морський Вовк" має в понеділок 6-го жовтня прибути до порту Ню Лондон, Коннектикат. Він виплив в цю свою плавбу 5 серпня, і два дні пізніше занурився під воду, щоб, як про це повідомляє фльота, „відбути звичайний пробний рейд під водою". 1-го жовтня фльота при допомозі радіо довідалася від команданта „Морського Вовка", що той човен не мав жадного контакту з зовнішнім світом 55 днів. Звичайний підводний човен не може бути довше під водою, бо електричні батерії доволі швидко вичерпуються.

Помер Михайло Чумер, секретар 155 Відділу УНСоюзу

Перт Амбой (Я. П.). — 1-го жовтня ц. р. ранком помер тут на 76-му році життя в місцевому Загальному шпиталі на хворобу серця заслужений піонер українського громадського життя в Перт Амбой, бл. п. Михайло Чумер, який точно 50 років сповняв в тому самому Відділі 155 обов'язки урядовця, зокрема ж, секретаря. Покійний народився у Дрогаєві, перемиського повіту в 1882 р. й 20-річним юнаком прибув до цього краю, де зразу взявся до громадської праці, якої не закинув все своє життя. Він також дуже активний в місцевій українській католицькій парохії, в місцевім Народнім Домі і у всіх інших проявах громадського життя. Залишив дружину Олену. Похорон відбудеться в суботу 4 жовтня ц. р. о год. 8:30 рано, з похоронного заведення Каная при вул. Вашинґтона та Стейт.

В АМЕРИЦІ

● **Обручами „гуля-гуп"** захоплюються не тільки діти, але й старші люди. Проте, як виходить, забава ця не така вже й безпечна: 29-річний шофер із Балтімору, Вільям Бріттінґгем, пробуючи скакати через „гуля-гуп", зломав собі стегно і тепер лежить у шпиталі.

● **Протягом одного дня в Дітройті**, Мишиген, нащепилося проти поліо 5,600 старших осіб, настрашившися, що в тому місті цього року вмерло від цієї недуги 16 осіб, а всіх випадків захворіння було 482. Минулого року смертних випадків у Дітройті було тільки два, а занедужань — 167.

● **Фірма Вестерн Електрік Компані** дістала від армії замовлення на 135 мільйонів долярів — на „Ніке-Зевс", винищувачі ворожих керованих ракет.

● **Кубинські повстанці Фіделя Кастра** 30-го вересня напали на відділ урядових військ і, важко поранивши команданта батальйону підполковника Немона Карраска, захопили його в полон і відвезли в гори. Урядові вояки, які хоробро обороняли свого команданта, вбили або поранили 12 повстанців.

● **Серед білого дня** на очах багатьох людей в банку на розі 3-тої евню і 60-тої вул. (Ню Йорк), коли банковий урядовець відійшов на хвильку від каси, злодій украв 20,000 долярів.

● **У травні ц. р.** на авто 21-річн. Шірлі Кляйн із Балтімор, Мериленд, наїхав своїм автом 24-річний Джеймс А. Галлоран. Вона його заскаржила, і суд признав їй відшкодування в сумі 2,500 долярів. Тим часом вони залюбилися, і 4-го жовтня має відбутися їхнє вінчання. Забезпеченева фірма, яка має виплатити Шірлі Кляйн відшкодування, внесла до суду апеляцію, яка може тривати місяці або й роки, але залюблені не чекають на вирішення цієї справи.

● **Князь Камбоджі Нородом Сіганоук** подарував президентові Айзенгаверові статую Будди, на постаменті якої „вирізблений напис: „ЗДА від Королівства Камбоджі".

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **До нового правління Українського Технічного Інституту в Ню Йорку** обрано на новий 1958/59 рік проф. д-ра О. Архимовича як президента, проф. д-ра Я. Зазулю, як віце-президента і проф. д-ра Е. Жарського, як директора канцелярії. Деканом філософічного факультету цього ж Інституту обрано проф. д-ра Василя Стецюка, продеканом математично-природничого відділу — проф. Едварда Жарського і продеканом гуманістичного відділу філософічного факультету проф. д-ра Григора Лужницького.

● **До бразилійського федерального парляменту** кандидує українець д-р Петро Фірман. До провінціяльного — в Парані такі українці: Амврозій Хома — бухгалтер, Валентин Колодич — будівничий шляхів і Степан Микилита — інженер.

● **Лев Цецух**, молодий українець, який недавно прибув до Канади, закінчив з успіхом канадійську військову, летунську школу в Кінґстон Онтаріо, рік тому та отримав старшинський ступінь. При кінці серпня ц. р. він закінчив додатковий курс летунського вишколу та був підвищений до ранґи поручника летунства. Тепер він виконує практичні летунські зайняття на летунській станції в Колд Лейк, Алта.

● **Молодий український співак М. Голодик** виступив у ролі Жермана у виставі „Травіята" Верді, що відбулася в арґентинській опері Ля Плята в Буенос Айрес в серпні ц. р. М. Голодик здобув собі цю ролю через конкурс, в якому взяло участь понад 300 співаків. Прем'єра (яку передавали теж через радіо) була повним успіхом Миколи Голодика. Дирекція опери законтрактувала його зразу після прем'єри до дальших виступів у оперетах „Паяци" та „Дівчина з заходу".

● **Осередок праці Наукового Товариства ім. Шевченка** відкрив у Филаделфії власну книгарню при 908 Норт 7-ій вулиці. Керівником книгарні є п. Михайло Дуцилович.

У СВІТІ

● **У Західній Німеччині** в новому шкільному році вписалось до 33,000 народних шкіл 6 мільйонів учнів. 2,400,000 учнів вчаться в 7000 фахових шкіл. У високих школах студіює 147,000 студентів, в тому числі 10,000 студентів з-закордону. Кількість населення Західньої Німеччини наближається до 52 мільйонів. Від 1948 р. витрачено на будову нових шкіл $1,900,000,000, проте міністер освіти Шредер ствердив, що бракує 33,000 шкільних кімнат та 18'500 вчителів і що існує небезпека погіршення ситуації.

● **У Бейруті**, в середу минулого тижня, протягом 24-х годин не вільно було нікому виходити на вулицю, за вийнятком парляментарних послів і найвищих державних урядовців, що зі спеціяльними перепусками брали участь в офіційному введенні в уряд нового президента, генерала Шегаба. У четвер вулиці Бейруту заповнили юрби народу. Як твердять кореспонденти, навіть ті мешканці столиці Ливану, які не потребували виходити в середу на вулицю, урядову заборону відчували як особисте ув'язнення.

● **Часопис „Труд"**, орган совєтських так званих профспілок, заявляє, що видаваний американським урядом у московській мові журнал „Америка" поширює „брехливу пропаґанду про американський спосіб життя". За тим комуністичним часописом, для американського життя прикметними є не добробут і продукція, оперта на платнях, устійнених між працедавцями та робітничими спілками, а „рак капіталізму, що точить організм робітників", який м. і. проявляється — у масовому викиданні робітників на вулицю з їхніх помешкань. „Труд" ремствує, що „Америка", яку поширюється в СССР у 50,000 примірниках, не пише про ці „факти".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПУБЛІЧНА ОПІНІЯ

Наприкінці минулого тижня появилась в американській пресі вістка, що в численних листах до Білого Дому, які наспівають від рядових громадян у зв'язку з кризою у Формозькій протоці, величезна більшість їх авторів ставиться критично-опозиційно до становища Айзенгавера-Доллеса. З-посеред кругло 5,000 листів, — читали ми, — яких 80% осуджує солідарність Америки з китайськими націоналістами та її рішення боронити Квімой проти комуністичної агресії. Віце-президент Ричард Ніксон гостро виступив проти цієї вістки. Він не заперечив самого факту, що дійсно так воно є з тими листами, але затаврував урядовців державного департаменту, які подали ту вістку до преси, добачивши в цьому інтенцію саботувати політику державного секретаря Доллеса. Водночас Ніксон звернув увагу на те, що в поважних закордонно-політичних рішеннях не завжди можна керуватися думкою публічної опінії, бо, мовляв, державна верхівка розпоряджає інформаціями, яких не знає сіра людина, і публічна опінія часто стоїть під впливом моментів, які не є сутніми для закордонної політики держави. Ніксон, для прикладу, пригадав, що публічна опінія в Америці була проти уділювання закордонові великої й систематичної економічної допомоги, і що вона була проти доктрини Трумана в справі Греції і Туреччини. Проте, ці принципи були і є — правильні.

На цю тему зав'язалась цікава пресова дискусія. Преса виступила в обороні принципу найширшої свободи преси, яка вміщує відомості з уваги на їх інформаційну актуальність і правдивість, а не на їх політичний зміст. Не заперечуючи, що думка сірої людини не є міродатною для державного мужа, який устійнює політику, звернено, проте, увагу на те, що державні керівники мусять таки рахуватися з публічною опінією, бо ж і президент Республіки і члени Конґресу — це умандатовані представники отих „сірих людей", вибрані ними у голосуванні.

Справа ніби незначна, але характеристична для американських відносин. Передусім — масове зацікавлення державними справами, зокрема закордонно-політичними яке проявляється в імпульсивному реаґуванні на них у формі листів до Білого Дому чи до державного департаменту. Між іншим, за державного секретаря Едварда Р. Стеттініюса створено під кінець останньої світової війни окремий Відділ публічної кореспонденції з урядовцями, які прочитують, сортують і відповідають на тисячі листів, що наспівають щоденно з безлічі різних справ. Очевидно, що не всі ті голоси мудрі, і що вони не можуть бути підставою для далекосяжних державно-політичних рішень, як керуються іншими критеріями. Зокрема, не слід забувати, що комуністи мобілізують своїх людей для висилання *таких листів і фальшування публічної опінії*. Дуже часто непопулярна справа, непопулярна політика, є єдино можливою і доцільною, як теж, навпаки, клич, що дуже подобається масі, буває в своїх практичних політичних наслідках погубний. Поруч із прикладами, що їх навів Ніксон, можна пригадати, що з кінцем війни американська публічна опінія знала тільки одно гасло: „хлопці, додому!" Переведена під натиском цього гасла тотальна військова демобілізація уможливила посилення совєтської аґресії, яку треба було спиняти раптовим зброєнням і творенням воєнно-оборонних союзів. Подібне буває в Америці й із деякими внутрішніми проблемами. Наприклад, в Аркенсо публічна опінія підтримує губернатора Фобуса в його боротьбі проти шкільної інтеґрації, однак Президент, Найвищий Суд і законодавство країни перечать цій публічній опінії.

Не можна дивуватись, що війна за Квімой була б в Америці непопулярна. Так само непопулярна була війна в Кореї. При найбільшому ідеалізмі годі дивуватися матерям, які здригаються на думку, що їхні сини будуть гинути на фронті за тисячі миль від рідної землі, замість користуватись безмежними можливостями, що їх дає молоді американська дійсність. Проте і доктрина Трумана, і справа допомоги закордонові, і війна в Кореї, і теперішня політика державного департаменту в протоці Формози мали й мають двопартійну підтримку. Рідко коли за якоюсь справою є 100% громадян, і такої 100-відсоткової одностайности навіть не треба для ведення державних справ. Здорова демократія полягає в тому, що громадянство проявляє критицизм, а відповідальний провід аналізує критичні голоси, деякі з них приймає, інші відкидає і — як каже Ніксон — не тягнеться в хвості публічної опінії, а впливає на неї та формує її. Однаково зле занадто потурати публічній опінії, як і легковажити її. Парлямент, екзекутива, відповідальна публіцистика дбають за те, щоб між далекосяжним державним розумом та „сірою" думкою була рівновага.

„ГОНИТЕЛІВ ОСКАРЖУЄМО ПЕРЕД СУДОМ ВСЕВИШНЬОГО..."

УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ ЄПИСКОПАТ ГАЛИЦЬКОЇ ПРОВІНЦІЇ У СПРАВІ ВЕЛИКОГО ГОЛОДУ В УКРАЇНІ 25 РОКІВ ТОМУ

Влаштовувані тепер по всіх наших американсько-українських громадах протестаційні маніфестації, до яких долучується і така ж маніфестація в Ню Йорку в неділю 5-го жовтня, як і невгаваючий злочин народовбивства в Україні в різних формах наводять нам на пам'ять оту найстрашливішу форму народовбивства, яку 25 років тому застосувала червона Москва супроти безборонного українського народу, змушуючи його в той спосіб іти в рабство колективізаційної системи, а саме — свідомо запланований голод.

Вістки, які продіставались у вільний світ із тої тюрми народів, потрясали до глибини душі кожну людську істоту. Найбільше, одначе, боліли душею українці Галицької волости, переживаючи трагедію своїх братів по крові, братів із-за Збруча. Тому не диво, що всі шари українського суспільства робили все, щоб моральним натиском на кровожадний московський уряд, змусити його припинити нечуваний в історії людства морд українського населення.

У проводі протестуючого українства стали в Галичині його духові провідники, єрархи Української Католицької Церкви, на чолі зі св. пам. Митрополитом Андреєм Шептицьким. Усі Владики видали в липні 1933 року спільне Послання до всіх людей доброї волі такого змісту:

„Україна в передсмертних судорогах! Населення вимирає голодовою смертю. Оперта на несправедливості, обмані, безбожництві та деправації людоїдна система державного капіталізму довела багатий недавно край до повної руїни. Перед трьома роками Зверхник Католицької Церкви св. Отець Папа Пій XI енерґійно протестував проти всього, що в большевизмі є противне християнству, Богові та людській природі, перестерігаючи перед страшними наслідками таких злочинів — і цілий католицький світ, а з ним і ми лучилися з тим протестом. Днесь бачимо наслідки поступовання большевиків: положення з кожним днем стає страшніше. Вороги Бога і людства відкинули релігію — основу суспільного ладу, відібрали свободу — найбільше добро людини, зі свобідних горожан-селян зробили невільників і не мають досить розуму, щоб їх кормити за тяжку невільничу працю в поті чола.

На вид таких злочинів німіє людська природа, кров стинається в жилах. Безсильні принести якунебудь матеріяльну поміч конаючим братам, взиваємо наших вірних, щоб молитвами, постами, всенародною жалобою, жертвами і всіми можливими добрими ділами християнського життя випрошували з неба помочі, коли на землі нема ніякої надії на людську поміч.

А перед цілим світом знову протестуємо проти переслідування малих, убогих, слабих і невинних та гонителів оскаржуємо перед Судом Всевишнього. Кров робітників, що в голоді орали чорнозем України, кличе про пімсту до неба, а голос голодних женців дійшов до ушей Господа Саваота.

Усіх християн цілого світу, всіх віруючих в Бога, а особливо всіх робітників і селян, передусім усіх наших земляків просимо прилучитися до цього голосу протесту та болю й розповсюднити його у найдальші країни світу.

Усі радіостації просимо рознести наш голос цілому світові; може дійде він і до вбогих хатин конаючих з голоду селян.

Нехай перед страшною смертю серед лютих страждань голоду буде для них хоч малою потіхою гадка, що їх брати знали про їх страшну долю, над ними боліли і терпіли, за них молилися.

А Ви, страждучі, голодуючі й конаючі Браття, призивайте Милостивого Бога і Спаса нашого Ісуса Христа; люті терпите муки — приймайте їх за гріхи свої, за гріхи цілого народу й кажіть з Ісусом Христом: Хай буде воля Твоя, Отче Небесний. — Прийнята для Божої волі смерть — це свята жертва, що з жертвою Ісуса Христа злучена, принесе Вам Небесне Царство, а цілому народові спасіння. Наша надія в Бозі!"

Дано у Львові в день св. Ольги 24 липня р. Б. 1933.

Це історичне послання, яке є важливим документом про московські злочини в Україні, є рівночасно світлим документом єдности Українського Народу. Католицькі Українські Єрархи виступили не лише як Єпископи Христової Церкви, але перші піднесли голос протесту як Українські Єрархи, відчуваючи біль як члени терплячого цілого народу. Цей Пастирський лист підписали Андрей Шептицький, Митрополит, Григорій Хомишин, Станиславівський Єпископ, Йосафат Коциловський, Перемиський Єпископ, Никита Будка, Патарський Єпископ, Григорій Лакота, Перемиський Єпископ Пом., Іван Бучко, Львівський Єпископ Пом., Іван Лятишевський, Станиславівський Єпископ Пом.

Всі ці Єрархи, вірні Пастирі свого народу та щирі українські патріоти, стали, за винятком Архієп. Кир Івана Бучка, жертвами того самого безбожного молоха. Всі вони впали жертвою московського народовбивства і нині, спільно із жертвами з 1933 року, оскаржують гонителів перед Судом Всевишнього.

Український Католицький Єпископат не обмежився тим одним Посланням. З датою 17 жовтня 1933 року видають всі Архиєреї Галицької Землі друге послання, в якому сказано:

„Протестуючи недавно проти злочинів большевицької влади на Придніпрянській Україні, а передусім проти злочинів, поповнених на сільському населенні, ми спільним письмом заохочували Вас до посту, жалоби, молитви, до добрих діл для випрошення з неба Божого милосердя для страждучих і умираючих з голоду наших братів.

Ціле українське громадянство нашого краю послухало нашого зазиву, і Комітет Рятунку України встановив у порозумінні з нами на 29-го жовтня — день національної жалоби і протесту, звертаючись до духовенства з проханням торжественних Богослужень і відповідних проповідей на цей день".

І далі сказано в Посланні: „Відзиваємося (знову) спільним посланієм до всіх, щоб всіх з'єднати у любові для наших терплячих братів.

Йде про рятування нашого народу, мусимо бути злучені любов'ю до того народу Христовою любов'ю в одно. Ця любов розтягається далеко поза границі Нашої Церковної Провінції й обіймає всіх українців і поза ними всіх терплячих, кривджених і вбогих. Вона обіймає і всіх нез'єдинених наших братів, що не мають великого щастя належати до Вселенської Церкви, до того Христом установленого, а по цілому світі розсіяного всесвітнього братства любови. Наша любов звертається з особлившим співчуттям і глибоким болем до тих, що там за кордонами терплять невиносимі муки і вмирають з голоду".

Владики з вдоволенням і вдячністю згадують позитивний відгук на Їхнє Послання. Особливо згадують шляхетну акцію Кардинала Теодора Інніцера, Архиєпископа Відня, який створив Інтернаціональний Міжконфесійний Комітет для рятування України.

В цей спосіб Акція Українського Католицького Єпископату в Галичині перейшла поза рямці чисто української трагедії, а викликала співчуття серед широких кругів західніх народів. Правда, не всі на Заході повірили в злочин Москви. Дехто навіть хотів оправдати чи закрити злочин Москви в Україні (Ерріо). Треба було щойно другої світової війни і всіх її наслідків, щоб світ переконався, до чого безбожна Москва є здібна.

Згадуючи в 25-ліття страшної трагедії мільйони наших людей, замучених голодом, ми віримо, що їхні жертви не пішли на марно. Їхня та мільйонів інших жертв буде за словами Українських Католицьких Єрархів оскарженням перед Престолом Всевишнього, а для України може Господь приспішить день тріюмфу і справедливости.

В. ЮЛ.

Зенон Стефанів

АМЕРИКАНСЬКА СТРАТЕГІЧНА ПІХОТА

У попередній нашій статті (див. „Свобода" ч. 152/58) була подана інформація про стратегічне або ударне летунство ЗДА. В цій довідці ми займемося новим елементом в системі збройних сил, а саме стратегічною піхотою армії ЗДА. В цьому випадку прикметник „стратегічний" — визначає власне способи організації, підготовлення та призначення у воєнних операціях.

У червні ц. р. остаточно завершено формування стратегічної армійської резерви, що, окрім сімох, в повній бойовій готовості, розміщених дивізій за морем, — буде стаціонована на континенті ЗДА.

З'єднання, в силі коло 100 тисяч людей, одержало назву: Армійський Стратегічний Корпус. Корпус складається з чотирьох дивізій: 82 і 101 повітрянодесантних, 1 і 4 піхотних та окремих корпусних частин.

Обидва типи дивізій, згідно із переведеними організаційними змінами в армії (докладніше про це я написав у чч. 78/57 і 102/58) — вповні пристосовані до ведення не тільки т. зв. конвенційної, але також і атомової війни. Піхотні дивізії корпусу, так, як і повітрянодесантні, будуть пересувані засобами повітряного транспорту.

Як видно, в цьому новому з'єднанні виступають два роди піхоти, — різниця між ними тільки в тактиці зустрічного бою. В першій фазі бою бере участь повітряна піхота, викидувана з літаків парашутами; вона здобуває терен, закріплює місця десанту та підготовляє провізоричні польові аеродроми для висаджування піхоти, що просто з приземлених літаків вступає в бій.

Дивізії стратегічного корпусу виряджені наймодернішою важкою і легкою зброєю, артилерією, як також і засобами транспорту. Впроваджені вже, нпр., нові типи піхотних рушниць — М-14 і М-15, новий кулемет М-60 та протитанкова піхотна 106 мм гарматка (по дві на сотню). Заслуговує на увагу новий бойовий віз, для перевозу важкої піхотної зброї і матеріялу, що вповні пристосований до різноманітного терену в бойовій ситуації. Є це т. зв. мул-машина М-264 у вигляді плятформи на колесах. Він важить всього 830 фунтів, може перевозити 1000 ф. вантажу при нормальній скорості 0.8 милі на годину, прирівняній до ходу вояка піхотинця, що ним керує збоку або може на ньому їхати, вживаючи 4-колісного керма.

Для відправки частин корпусу до повітрянодесантних операцій ужиті будуть, між іншим літаки-транспортери: С-123 — 60 бойовиків і 8 тонн вантажу, С-124 — 112 бойовиків і 20 тонн вантажу та штурмовий С-130 для транспорту ракетної атомової батерії „Анест Джан".

Дивізії переходять особливе інтенсивне навчання, включно із способами провадження партизанської війни. Корпус має відбути в листопаді ц. р. і в травні наступного цілу серію маневрів, в різних теренових і кліматичних умовинах, — на обширі від Аляски до Панами, а також і в Західній Европі. При центральній армійській Школі Піхоти створено для старшин Корпусу окремий повітрянодесантний відділ.

Стратегічний Корпус протягом годин може бути готовий до акції, на випадок збройного конфлікту, в кожній стороні світу і є одним із запобіжних засобів проти поширення загрози війни. Це і є безсумнівний доказ, що З'єдинені Держави належно готуються до можливої війни, яка може бути кожної хвилі накинена тими, що найбільше декляємують про мир у світі.

Американські збройні сили вже тепер пристосовані до виниклих в останньому часі потреб майбутньої війни, і сміливо можна приставити до цього клясичну сентенцію: „Сі віс пацем, пара беллюм" — коли хочеш миру — готуйся до війни.

На закінчення хочу порушити одну справу, оскільки вона пов'язана із поданою вище інформацією.

Недавно в одній із статтей в цьому часописі відносно подій в обширі Формози автор зацитував, як каже, завваґу заступника шефа штабу турецької армії, в якій м. ін. сказано дослівно: „Якщо прийде до зудару в обширі Формози, то ЗДА можуть перехилити балянс воєнних дій негайно в свою користь, протиставивши кожній дивізії по комуністичному боці два атомові бомбовики і від першого дня розпочавши масове бомбардування" ...

На якій підставі дійшов цей турецький старшина, та ще й заступник шефа штабу до такого висновку, Аллах про це знає. Горе тільки в тому, що ті дивізії не зібрані разом докупи, бо тоді було б досить навіть одного атомового бомбовика на знищення щонайменше десятьох дивізій. В кожнім разі за таку „авторитетну і фахову" заяву заступник шефа штабу повинен бути звільнений з посади і піти доживати віку на пенсії.

Покищо ЗДА протиставлять не тільки по два атомові бомбовики на дивізію, але всі роди своїх збройних сил. Стан іх виносить, оперуючи конкретними числами, тепер 2,794,047 людей; відносно мобілізаційної спроможности, нехай буде такий показник: в 1945 р. стан збройних сил виносив: 13,929,449.

Всякі коментарі відносно майбутньої війни та способів її ведення базовані тільки на припущеннях, а часто й на фантастичній візії.

Мусимо керуватися таким критерієм: взагалі про війну рішають політичні чинники держави — уряди й парляменти. Натомість справами підготови, плянування та стратегії війни займається така інституція, як головний генеральний штаб, зложена з учених військовиків. Про хід праці цієї установи нас, звичайних людей, не повідомляють.

ТРАГІЧНЕ КОЛО

Женева. — Просто важко описати той спокій, що панує теплого дня над Леманським озером. Блакить поверхні — рівна, як скло. Сотки вітрильників зовсім не порушують поверхні, а здається — ковзаються по ній, не занурюючись ні на один сантиметр. Беззвучно плавають лебеді, дрімають чудові парки й готелі. Навіть безконечні шнурки автомашин пливуть якось без галасу, швидко завмирають на просторих паркінґах, а пасажири їх розсипаються і тануть в спокою берега, застигають в б е з ч и с л е н н и х кафе.

Палац ОН, в якому відбувається голосна атомова конференція, закритий чудовим парком і такою буйною зеленню ,що ніхто на афішах не читає про перспективи смерти, а кожен шукає повідомлень про найближчу прогулянку пароплавом до Льозанни чи Монтре.

Цій тиші в Женеві сприяє і те, що тут нема крику продавців газет. Бо нема тут ніяких продавців. Газети лежать на скриньках, на яких написана ціна. Ви берете газету і кидаєте в скриньку гроші. Але газети тут розходяться надзвичайно швидко і читають їх дуже уважно. Зокрема, впадає в очі, що читають їх особливо уважно жінки, навіть зупиняючись на хідниках, щоб якнайшвидше заглянути на „свою" сторінку. Пригадується, як вчитель у школі ставив Швайцарію за зразок культурности, підкреслюючи, що там „навіть візники читають газети..." До речі, візників у Женеві вже нема; щоб їх знайти, треба їхати далі на південь: вони ще існують в маленьких містечках над великими озерами.

На першій сторінці газет вбирає очі заголовок: „Всі французькі д и п л о матичні станиці під охороною поліції". Швайцарська поліція викрила плян атентатів альжирських підпільників на французь к і консуляти в Швайцарії і тому вдень їх охоронятимуть поліцисти в цивільному, щоб не заколочувати мирного настрою країни невтральности ,а вночі — мундурована поліція з машиновими пістолями.

Ось ще один знак загострення акції альжирського підпілля. Протягом двох років підпільники погрожували, що коли французький уряд не змінить своєї політики, то вони перекинуть війну на територію метрополії. Тепер вони виконали свою погрозу — перекидають терор на територію метрополії, де не вгавають атентати проти різних важливих об'єктів, проти вояків та поліцистів ,але пробують перекинути його й на чужі території; щоб надати своїй боротьбі більшого розголосу.

Швайцарська преса прийняла цю вістку з обуренням: Швайцарія традиційно стоїть в обороні свободи ,але люди, які користуються невтральністю її і широко стосованим правом азилю, не можуть тут вчиняти кривавих розправ. І ніяких атентатів у Швайцарії не відбулося, але зате подвоїлись вони на території метрополітальної Франції, охопивши всю її територію від Марселю по Страсбурґ і від Мілюзи по Руан. Палають склади нафти, падають вояки, що приїхали на відпустку. Тисячі арештів не дають ніяких вислідів, бо підпільна мережа добре організована, а

(Закінчення на стр. 4-ій)

ПРИНЕСИ МЕНІ...

Принеси мені
пролісків білих
І весняного неба в очах.
В мене кров'ю
бинти зашпили,
І безсоння
і біль — по ночах.

Та жену свої
думи тривожні, —
Хай їх змиє яриста вода.
Йде весна по землі
переможно —
Наречена моя молода...

Принеси мені
свіжого вітру
І прозорого соку беріз.
Я сльозину
непрохану витру,
Бо з дитинства
не звик я до сліз.

Все здолати
і витримать можна,
Для упертих
біда — не біда.
Йде весна по землі
переможна —
Наречена моя молода.

СТЕПАН БУДНИЙ

Тернопіль.

(Степан Будний — абсольвент філологічного факультету Черновецького університету, родом із Струсова на Тернопільщині, помер несподівано 24-го червня ц. р. Залишив приготовану до друку першу збірку п о е з і й).

Володимир Несторович

КОЛИ СМЕРТЬ СКАЛИЛА ЗУБИ...

(3)

Жакринич якийсь час жвякав зубами шматки консерви і хліба, підливаючи шампанським та припрошуючи до їди і пиття гостя.

— Хіба не однаково тобі, кого поминаємо? — кинув неохоче.

— Очевидно, що ні! Ти вже раз розсердив мене у Надь-Вараді, коли, випивши пляшку токая в винарні, де була кельнеркою — пригадуєш? — кокетлива Маріца, що її чари відлежував згодом у лічниці гарячий до жінок Марко Збаражевич, ми волочились по місті. Отож коли ми присіли в сквериκу, щоб спільно обмірковувати твоє філософічне „все на світі тринь-трава", з чим я ніяк не погоджувався, ти почав розповідь про Дозю. Чи так? Почав і не продовжив, хоч як я просив... Чекай. Як то було? Якось літнім вечором зійшов ти в гурт з гір у Зелем'лянці, але потім відбився від гурту, бо підбив ноги. Бричкою їхав якийсь лісничий, забрав тебе до себе, а в нього була дочка Дозя, холодна, як кам'яна статуя. Не так? І лише згодом, коли ти вдруге і втретє заїздив до них, вона набрала рум'янців життя, і то таких, що почали й тебе надобре припікати. Кохання, яке швидко після того скільчило, розрослось, як ти (пам'ятаю) сказав, у розкішнобарвистий і пахучий квіт. А що далі?

Жакринич увесь час, коли говорив Юліян, нервозно постукував пальцем об дошку, що правила їм за бенкетний стіл. Він відчинив з гуком другу пляшку, поналивав у горнята, випив в один мах і, помовчавши хвилин дві, сказав:

— Отож і був кульбабин квіт, що видався мені квіткою райського щастя... Дозя!..

Знов хвилина мовчанки.

— Ну, гаразд! Розкажу тобі до кінця. Навіть хочеться сьогодні. Розгорівся спогад, гнітить він, а ти ще підлив оливи. Так справді: з Дозею ми душами поріднились. Чар цього часу навряд чи можна віддати словами. Може скоріше музикою, і до цього треба б великого майстра... Я вже менше сидів у Львові, де вивчав право в університеті, а більше в Коростові, в лісничівці, де зубрив сухі „пандекти", а насправді впивався п'янким трунком кохання. Ми дряпались по горах, запускались у лісову гущавину, збирали гриби, малину, полуниці і на тлі дикої природи вигаптовували візію майбутнього спільного життя, сповненого обов'язково красою і щастям.

Та ти ніколи не збагнеш, де на тебе лихо причаїлося.

Ось вибрався я зі Львова на день скорше, як заповів Дозі листовно, — думав несподіванку зробити і через затримку поїзду в дорозі тільки вечором доїхав до Сколя. Вийшов з вагона й опинився раптово поряд із моїм старим другом Семеновичем, оцим безконкуренційним у товаристві жартуном Дзюнком. Поставали ми перед станційним будинком і ніяк не могли закінчити розмови. Він був до безтями щасливий. Напередодні став батьком першого сина. Ти знаєш, якими помішанцями стають часто люди в таких ситуаціях. Слово по слові, і вкінці намовив мене вихилити чарку за здоров'я маляти. В простому шинку, де в сизому тютюновому тумані пропивали свої заробітки робітники з тартаків Гредля, ми просиділи добру годину і цокнулись не одною, а десятком чарок. Я взяв жидівського фіякра і поїхав у Коростів.

У лісничівці посріблений рясним місячним сяйвом, усі вже спали. Ну що ж? Можна було постукати в двері і були б відчинили. Та мені чомусь прийшла думка не турбувати нікого і переспати решту ночі в стодолі на сіні. На мандрах я це робив залюбки, чого ж тоді мені, досвідченому туристові, не влізти тепер у запашне сіно? Могло б і трапитись, що стукання в двері розбудило б Дозю, і вона захотіла б мене привітати, а я дихнув би на неї спиртом і зразу з приємности була б неприємність. Отож, вліз я в сіно і принишк. Чув як голова обертом ходить. Нараз хтось захіхікав... Думаю: котрась із наймичок придбала собі хлопця на ніч, та й заховались разом у сіні. Але ні! Завжди тільки жіноче сопрано. Тьфу! Кажу собі: спи! Яке твоє діло! Але ба! Сон не береться, а в голові сп'яна всячина верзеться. І повір мені, Юльку, досі не знаю, як це лихий напутав, що я з якимсь дівчиниськом опинився у зовсім близькому сусідстві і геть, дочиста, з'їхав з глузду...

Коли я прокинувся вранці, довго лежав і пригадував учорашнє. Я знав, що зробив гидоту і запалав страшним гнівом на себе і на Дзюнка, який мене на горілку намовив. Біля мене не було вже нікого. Сп'яна й не стямився, котра оце з наймичок внадилась до мене, і соромно, просто боязко було вийти зі стодоли. Найохотніше втік би до Львова і перечекав би там, щоб затерлось у пам'яті вчинене свинство. Але хіба це можливе? Вийду і вже наткнусь на когось, а то і з вікна побачать. Єдина була надія, що грішна дівка затримає в тайні свою нечестиву пригоду...

Я обмірковував різні ситуації. Думав навіть кинутись Дозі до ніг і зразу виявити всю правду. Я чув, як у скронях вистукують мені молотки. Голова була тяжка, думки каламутні. Та з тої каламуті нараз почало оформлюватись щось, що змінювало всю суть справи і відтяжувало моє сумління. Був це здогад, що все те могло бути тільки сном, кошмарним сном продуктом горілчаних випарів і нареченської чистоплотности, яка дратувала мене в той час так, як дратувала б розпусника, хай і часово, наложена на нього чернеча волосянка... Я навіть на цей винахід полегшено всміхнувся і вслухувався вже не з таким острахом, як пофиркували коні в саду, як наймички перекликались і як скрипів колодязь недалеко.

А потім я зібрався і твердим кроком увійшов у сіни дому та заглянув до кухні. Там порались наймички. Молодша Магда, загледівши мене, притьмом кинулась у кімнати і тільки задудоніли її босі ноги, а Марина, завжди весела, цим разом дивилась непривітно з-під лоба і зразу стала підганяти, щоб панич помився, бо сніданок пристиг, а ось-ось косарі на полуденок прийдуть і їй часу не буде ним займатися... Ця її поведінка була незвична.

В той час, коли я помитий повернувся в кімнату, прийшов з двору пан Кавецький. Його погляд був зловісний, пронизливий і гострий. Він примкнув двері кімнати і, не привітавшись, сказав суворо.

— Закринич! Вам дадуть сніданок і після того їдьте з Богом до Львова і до мого дому більше не навертайтесь!

Я стояв, як вкопаний, і, свідомий вини, мовчав. Коли він обернувся, щоб вийти, я посмів спитати, чи матиму ще востаннє змогу побачити Дозю.

— Я не думав, що у вас аж стільки найдеться нахабства, що захочете ще їй глянути в вічі. Ну і взагалі... (він махнув рукою). Ми думали, що ви пан, а ви звичайнісінький батярина... Щезайте, щоб і духу вашого тут не було!

Я пішов, не чекаючи сніданку.

Михайло Островерха

ПОПІД ПАЛЬМИ Й КИПАРИСИ...

(2)

По всіх містах Італії покмітний великий зріст розбудови. За останніх 20 років постали цілі нові дільниці з великими, естетично по-італійськи оформленими будинками. Наприклад, у Римі, околиця Аппія Нуова, так сильно і з розмахом розбудувалася, що археологи, мистецтволюбці й інші такі вчені зчинили рейвах, що ця розбудова загрожує й славній Аппія Антікуа; що, забудувавши Римську Кампанію, зовсім знівечиться красу входу до гір Апеннінів, до сіл Кастеллі Романі. Хоч, правду сказати, й Аппія Антікуа втратила нині своє первісне значіння і вартість та гордість бути, свого роду, щось неначе — „вія сакра", бо її — справді гарно і по-староримськи ще Аппієм покладені гладенькі, всякої величини й площею різнокутні — плити... смолою нині залляті, асфальтом. Словом — спрофановані! Якби не ті руїни старих мавзолеїв, що їх зворушеною рукою до ладу складав Антоніо Канова, якби не той гробівець — кажуть, що — старого Сенеки, не ті аканти, що своєю буйністю пригадують нам, що вони ж стали зразком для коринтійського капітеля, — то чар Аппії Антікуа пропав би.

Але, як ви споглядаєте на той розріст міст, на ті дуже гарні шляхи, дороги, — у цьому ж — італійці майстри! — на цих задоволенех італійців, на цю метушню для метушні їх партій, на розвиток промислу, — бо, лише для прикладу, мосі вулиці у Міляно, де я жив повних три роки, я не пізнав, така вона упромисловлена й заінституційована! — то ви зовсім ясно вичуєте тут щедру руку ЗДА. Поміч від ЗДА, це так, як із цим „Електронічно - нуклеарним ярмарком" у Римі, 16—30 червня 1958,... в американськім павільйоні.

Вуличний рух авт — хвилинами й декуди здаватиметься вам таки несамовитим. Але щодо вуличного руху, то Італію треба ділити на північну й на південну. В тому дуже гарному місті Міляно нам відразу впадає в око — повний лад і порядок у вуличному русі. На кожному роздоріжжі, на всіх рогах більших вулиць, усюди — вуличні, сигнальні світла, заложення яких сягає тут, як собі пригадую, 1928 р. Якщо вулиця пуста, то — беримо, в Ню Йорку до 8 серпня 1958 року — ви її перейдете й на червоному світлі; але не перейдете її у Міляно. Як ви чужинець, то поліцай вас заверне й увагу зверне; як же свій, то тут же дістає пеню. Усі авта їдуть означеною швидкістю і в означеному напрямку. Те саме ще зауважуєте у Фльоренції, хоч тут „гармонія руху" інколи виходить дещо з такту.

В Римі — і взагалі на півдні Італії — вуличний рух буває шалений. А до того, як у Міляно сигнальних світел — здається вам — забагато, то в Римі цих світел уже таки замало. На головних роздоріжжях стоять поліцаї руху, вони й керують усім рухом. Авта — малі, — „фіят" і їм подібні, — зручні, швидкі, таке авто, мов проноза, всюди влізе, раптовно зупиниться, повертається. Але може саме ці малі авта вносять у вуличний рух міста якусь гарячку швидкости. Правила їзди? Може й є, але хто їх тримається? Хіба — американці!! Міжнародне „Стоп" — для італійця у Римі не існує. Зумисне й декілька разів я зупинявся біля такого великого напису на всю дорогу, стояв я дві й три хвилини і ждав на якогось сумлінного автоводія, — даремне! На мою... радість ні один автоводій не звернув і найменшої уваги на оце „Стоп", і „нормальною" швидкістю гнав далі, вперед. Не диво, що дуже смішно й незручно та непевно почуваються серед шаленого руху цих малих авт американці з своїми великими, широкими та важкими сальонками — в порівнянні з тими італійськими... комарами. Пішоходи, дуже часто, мусять здобувати собі перехід через вулицю „масовою атакою".

Але, як ми при вуличнім русі, — має Рим і свою велику пошесть! Вона сильно б'є по нервах. А це — модоцикли і скутери! Їх таки дуже багато, і тріскотні — ні міри, ні кінця. А це є доказом, що Італія ще не дійшла до правдивого добробуту, бо добра половина населення іще... лопотить і тріскоче!

У всіх містах Італії — малих і, тим похвальніше, у великих — хочеться сказати: просто неймовірна чистота. По головних і бічних вулицях міст ходять „спацціні" — замітачі й постійно усувають усяке сміття з вулиці. Ця кампанія за чистотою, — що почалась іще при кінці 1920-их років, тепер стоїть на найвищому рівні. І Рим на тлі цієї чистоти — з тими форами, фонтанами, палацами, з тією густою і буйною зеленню міртів, лаврів, цвіту оліяндр — набрав свого чару і краси.

***

Колись, іще в 1911 році, поет - футурист Ф. Марінетті у своїм славнім маніфесті валив старий світ культури, а з ним усі музеї, архіви — все минуле. Та й Б. Муссоліні проповідував, що Італія не сміє бути музеєм, що це є понизливе; вона не сміє притягати чужинців лише своїми пам'ятками, монументами старовини. Це все, як життя показує, було лише маренням гарячих голов. Нині — Італія стала справжнім музеєм! Сам палац Венеція у Римі, у якому урядував дуче, і той став нині музеєм. Як на глум!

Вступи до музеїв — платні. Не лише платні до музеїв, бо це самозрозуміле, але й на Форо Романо, на Палятин, до термів Каракаллі, до Мамертинської Тюрми — треба платити за вступ. Колись того не було! У Венеції ж, то й до церкви „деї Фрарі", — де є славне й несамовитого кольориту „Успення Богородиці" Тіціяна, де є у снажному тоні Мадонна Івана Белліні, де є дебелі постаті пензля Пальми Старого, — платиться нині за вступ.

Італію відвідують туристи всіх народів світу, — розуміється, і це ясно та „логічно", крім народів із-поза залізної заслони, бо ті, що звідти час до часу появляться, то це „потьомкінські" туристи! Як же й вирветься звідти якийсь турист, то він уже перестає бути туристом у Европі й... просить азилю!

Отож, туристика в Італії у повному розквіті. На півночі Італії найбільше австрійців і німців. Італійці не люблять їх і скоса на них спозирають. Якби я був італійцем, то й я зизом на них дивився б! „Уявіть собі, — каже італієць, — приїжджає така проноза автечком, у авті ще й жінка та діточки, розкладає за містом шатро, витягає з авта свої ж харчі й на ніч купить собі або й ні... лімонади, то як їх нам любити оцих наших любих сусідів?" Але нема то вже як американці! Пансіони, готелі — заповнені ними. Знаю одну родину американців — жили з нами в однім пансіоні — що, їдучи в Італію, було їх шестеро: батько, мати і четверо дітей. А прибувши до порту в Неаполі, було вже їх семеро: по дорозі на одну голову сім'я збільшилась. Ціль такої сподіванки? Притаманно американська! Бо мати новонародженого потомка забажала собі, щоб чя молоденька віточка та була охрещена в Базиліці св. Петра в Римі. Волю матері — сповнено. Бувають і такі похвальні забаганки!

Не сказав би я, щоб у Римі була покмітна якась незвичайна, напружена, гарячкова партійна веремія; хоч потрапив я в Італію зараз по виборах. Крім мутних, ущіпливих і — лівих та найлівіших — тенденційно брехливих потоків у пресі, усе йде правильним і спокійним темпом. Хоч італієць рішає й судить про все серцем, а не розумом, то комунізм у Італії є дуже... раціональний, практичний. Тут комуністи мають свої фабрики, торговельні осередки, кооперативи, обертають капіталами. Ну, а всі робітники, що працюють у цих фабриках і установах, ясно — „мусять" бути партійні. Один молодий італієць, історик філософії, людина віруюча, таке мені каже: „Воно соромно й признатись! Але, якби не всі оті наші чернечі ордени, не те наше духовенство, то в Римі, при виборах, виграли б комуністи". Вам також стає ясним, що Москва всіми ходами попре сюди, не стане скупитись, щоб лише мати гамір саме в Римі, в столиці християнства. І ви вже й не дуже дивуєтесь, як тут і там побачите над деякими до кам'яниці дверима оту триклятy емблему молота й серпа — їхні тут клюби. Либонь італійцям обрік грає, то й подуріти можна!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

СУА знову візьме участь у Жіночій Виставці.

Ще місяць часу і простора заля 71 армійського полку при Парк евню і 34-ій вулиці, зароїться тисячами відвідувачів Красвої Жіночої Виставки різних національностей. Між великою кількістю виставкових станків - кіосків займуть належне місце теж і наші, українські, і як кіоски: грецький, німецький чи шведський та десятки інших, говоритимуть глядачам мистецькими зразками про нашу батьківщину як країну високої духової культури.

Щоб так сталось, про це своєчасно подбало наше жіноцтво СУА митрополітальної округи і ще весною ц. р. зорганізувало при Окружній Раді СУА Виставковий Комітет, очолений панею І. Бенцаль з панями: О. Різник — містоголова, Н. Мітрінґа, секрет., Х. Навроцька — скарб.

Для успішного переведення своєї роботи, Комітет поділився на комісії: 1. Господарську, пп.: Н. Пастушенко — голова, С. Салдан, Л. Раковська, А. Колтун, М. Марусевич, Е. Корпало — члени. 2. Організаційну, пп.: І. Кашубинська — голова, Л. Котлярчук, А. Свенсон, М. Турко і Е. Хома — члени. 3. Програмову: пп.: О. Соневицька — голова, М. Головей, А. Бродин і Н. Чапленко — члени. 4. Фінансову: пп.: А. Кізима — голова, Е. Лектей і Е. Ярема — члени. 5. Мистецькі завдання, пов'язані з виставкою, виконає п-ні І. Букоємська, відома нашій громаді своїми творами із виставок образотворчих мистців. 6. Комісію преси очолює пані М. Демидчук, членами її є пані О. Працюк і М. Стефанів. Ця комісія повинна розреклямувати нашу виставку в пресі, і летючками та видати брошурку про голодову облогу України 1932 — 33 р., бо під гаслом: „Страхіття голодової облоги України в р. 1932—33" — буде проходити цьогорічна наша виставка.

Виставка розміститься у двох станках, чисто мистецькому і господарсько - мистецькому. У господарському можна буде купувати зразки нашого народного мистецтва, як теж покріпитись тістечками, медяниками, тощо.

Цього довершить комітет з комісіями своєю жертвенною працею, а за нашою громадою лежить тільки обов'язок масової участи у цій виставці. Прийдіть усі із знайомими американцями, а головне заберіть дітей своїх із собою. Хай поглянуть власними очима на багатство і красу нашого культурного скарбу.

Квитки вступу на виставку наші люди повинні вже тепер закуповувати в українських крамницях і у союзанок, бо закуплені квитки при касі не приносять нашому комітетові жадного доходу.

Марія Стефанів.

Зустріч з письменницями.

В Ню Йорку підготовляється оригінальна імпреза. 64-тий Відділ Союзу Українок улаштовує в суботу, 11-го жовтня, вечір для своїх членів і ширшого громадянства, що буде присвячений українським письменницям на еміграції.

Імпреза заповідається незвичайно інтересно: вже багато жінок-письменниць зголосили свою участь. Гості матимуть нагоду познайомитися з представницями різних жанрів і напрямків. Вечір розпічнеться рефератом відомої нашої журналістки п. Олександри Животко, що подасть характеристику і обговорить творчість наших письменниць на еміграції. Опісля присутні авторки прочитають фрагменти своїх творів; до читання праць неприсутніх письменниць з Европи, Австралії, Аргентини запрошено наших визначних артисток пані Іванну Кононів і Валю Калин.

У неділю, 12-го жовтня відбудеться чергова виставка праць жінок - мистців; минулого року така виставка знайшла признання серед широких кіл громадянства і прихильний відгук у пресі. Приємно було довідатися, що і цього року наші мистці інтенсивно працювали та могли зголосити на виставку чималу кількість нових своїх праць. Виставка відбудеться у власній просторій домівці в Народному Домі.

Ольга Соневицька

Филаделфія, Па.

Загальні Збори Відділу ОбВУА

Загальні Збори найстаршої і найбільшої комбатантської організації в ЗДА, заснованої 1926 року, а тепер найбільшого Відділу ОбВУА в Филаделфії, відбулися в суботу 20-го вересня в залі ЗУАДКомітету.

Загальні Збори відкрив голова Відділу Микола Алексевич. Повстанням з місць і однохвилинною мовчанкою вшановано пам'ять побратимів: Івана Кристенка, Івана Громницького, Дмитра Кульчицького, Дмитра Гонти і Святослава Шрамченка. Зборами, які мали діловий характер, проводила вибрана президія: Іван Поритко — предсідник і Евген Рудий — секретар. До почесної президиї увійшли: полк. Дяченко Петро і д-р Іван Лазор.

З обширного звіту Управи, що його склали: голова М. Алексевич, скарбник Р. Беднарський та култ.-освіт. референт Е. Рудий, приявні довідалися, що Відділ ОбВУА не тільки численністю своїх членів великий, але що він у звітовому році виявив живу діяльність. При Відділі засновано також „Вояцьку Раду", що є новиною, яка поставила собі за ціль вести ідеологічну роботу між членами Відділу.

До нової Управи ввійшли: проф. д-р Антін Княжинський, поворотець з десятилітнього заслання в Сибірі, — голова; Іван Данківський — перший заступник голови і Микола Остапяк — другий заступник голови; Микола Вайда — секретар; Евген Рудий — культ. осв. референт; Антін Маланяк — реф. суспільної опіки; Андрій Мороз — імпрезовий феферент; Степан Чорпіта — орг. реф.; Роман Беднарський — скарбник; В. Кривопуск — господ. реф.; Іван Левицький — хорунжий; Роман Лазор і В. Юрків — члени.

До Військової Ради вибрано Івана Черника і Макара Каплистого. Контрольна Комісія: Микола Алексевич, Микола Рибак і Микола Прасіцький. Тов. Суд: полк. Петро Дяченко, д-р Іван Лазор і Андрій Дітківський, а на заступ. вибрано П. Чупруна і А. Марусенка. По закінченних Загальних Зборах відбулися товариські сходини, які при вояцьких спогадах пройшли в милій атмосфері.

Евген Рудий

СТРАЙК ЧАСТИННО СПАРАЛІЗУВАВ РУХ У СХІДНІХ ПОРТАХ

Ню Йорк. — Страйк корабельних працівників у портах на Східньому узбережжі частинно спаралізував рух у східніх і південних портах. Страйк почався 1-го жовтня внаслідок цього, що не підписано контракту між Американським Інститутом Торговельної Фльоти і Міжнар. Організацією Помічників Капітанів і Лоцманів. Працедавець називає це страйком, а робітники кажуть, що це льокавт, але незалежно від назви деякі пасажирські кораблі і багато транспортових мали труднощі в портах.

Молодий талант

Христина Зелінська

Перегортаючи сторінки із „Свободи" з-перед трьох років, надибуємо під тим же самим заголовком першу згадку про Христину Зелінську. Тоді вона, на п'ятнадцятому році життя підготовила самостійну виставку картин з нагоди закінчення дворічного навчання в Мистецькій Студії.

Дбайлива, жертвенна та фахова опіка педагогічного складу ввесь час допомагала Христині формувати молодий талант, виробляти власну індивідуальність.

У відносно короткому часі навчання, вона добула ряд нагород і вирізнення за мистецькі плякати на різних міських конкурсах.

Уже чотири роки ілюструє пластовий журнал, різні рисунки для жіночого журналу „Наше Життя". Обгортки для збірників „Срібна Зірка" і „Проліски", — це також праці Христини Зелінської. В середній школі, яку вона цього року скінчила, належала до редакційної колеґії шкільного журналу, де й давала багато своїх ілюстрацій.

На підставі непересічного таланту і дотеперішніх успіхів Христина Зелінська одержала з початком навчального року Сенаторську Стипендію до найстаршої мистецької школи Америки Мур інституту, яка має всі права університету.

Успіх молодої Христини, це чергове досягнення наших молодих талантів і черговий доказ, на те, як багато може дати навчання в Филаделфійській Мистецькій Студії.

Студію цю повинні заповнити цього року нові, численні слухачі, нові майбутні стипендисти.

І. С.

ТРАГІЧНЕ КОЛО

(Закінчення зі стор. 2)

крім того, уряд знає, що чим більше заарештовувати невинних, тим більше їх кидається в обійми підпілля.

Проте, уряд мусів вдатися до надзвичайних заходів. У Парижі заборонено альжирцям виходити на вулиці після 0-ої години вечера. Коли проходять арешти, то вони масові. Одного дня заарештовано в самому Парижі 3,000 альжирців. Але ж це, з одного боку, дискримінує французів-мусульман і не служить ніяк гаслові фратернізації ,а з другого боку, означає ,що чергового дня у фабриках бракує 3,000 робітників ,яких нема ким заміняти та й нема як заміняти, бож завтра їх звільнять і вони мусять мати працю, щоб не шукати порятунку у підпіллі.

У Франції перебуває коло півмільйона альжирців. Приблизно половина з них охоплена впливами підпілля насільки ,що платить реґулярно датки на підтримку його. Рахують, що в тій масі є 5,000 організованих бойовиків, які розпоряджають поважними запасами зброї. Певно, вони не творитимуть партизанських відділів, але малими групами завжди можуть заатакувати „стратегічно важливі точки". А що сьогодні не є важливе? І залізниця, і склади, і лінії високої напруги, і телефонічне сполучення.

Альжирці працюють як чорнороби по всій Франції. Тому вони добре поінформовані й мають доступ скрізь. Вони можуть вибирати об'єкти для атентату, а коли держава хоче боронитись, то мусить берегти все. Якщо атентати в метрополії продовжуватимуться то Франція буде змушена затримати тут ті дивізії, які могли б бути перекинуті в Альжир.

Але є й другий бік справи. Атентати викликають озлоблення всього французького населення і паралізують тих, які проповідують замирення в Альжирі. Отже — чи служать атентати основній меті підпільників?

На це питання важко відповісти, і сьогодні ясно, що керманичі підпілля довго вагалися, поки вирішили поширити війну на територію метрополії. Відомий рапорт одного з провідників, Бен Беллі, який казав, що атентати слід проводити тільки в Альжирі, де більшість французької опінії наставлена колоніялістично, Метрополії не слід рухати, бо цим підривається вплив тих французьких кол, які проповідують замирення. Ця теза була протягом років тезою підпілля. Що ж змінилося?

Прихід ген. де Голя до влади викликав надії і серед підпільників. Вони вважали, що він матиме стільки відваги, щоб приступити до переговорів, бож його навіть альжирці вважали носієм ідей респекту до боротьби за визволення. Серед великого шуму про братерство, ген. де Голь ніколи не вжив слова „інтеграція" ,як не вжив взагалі ніякого іншого визначення. Він завжди підкреслював,, що справу Альжиру хоче лагодити з альжирцями. Тому підпілля уважало, що одного дня він таки почне переговори, не оглядаючись на „полковників", які проти цього.

Але у своїй африканській поїздці ген. де Ґоль сказав ще більше. Він заявив: „Незалежність? Чому ні? Коли хтось її хоче, то Франція не заперечуватиме". Та згодом виявилося, що це відноситься до всіх колоній, тільки не до Альжиру, бож Альжир — це Франція, а не колонія. Ще якийсь момент здавалося, що де Голь на останню хвилину ховає якусь несподіванку. Та після промови з 4 вересня стало ясно, що далі чекати нема чого.

Тому альжирські підпільники стали на становищі: французький народ або не хоче або не здібний реаґувати проти політики колоніялістів, а тому нехай відчує, що альжирські підпільники не відступають від своїх ідеалів. Нехай весь французький народ відчує вагу війни в Альжирі безпосередньо — на території Франції.

Певно, перенесення війни на територію метрополії поширює трагічне коло: збільшення атентатів, зріст бажання помсти й репресій. Провідники підпілля здавали собі з цього справу, але для них нема виходу. Не можуть же вони приступити до референдуму, що його проводить Франція без їх участи. До нього вони не можуть мати довір'я. Упевнившись, що Тунісія і Марокко, не кажучи про Єгипет, їх підтримуватимуть, вони вирішили піти на найважчу ставку. Вони сподіваються, що це Франції коштуватиме дорожче як їм, а головне — викличе реакцію у всьому світі, і той світ виступить рішучіше за полагодженням справи, ваги й пекучости якої ніхто не може заперечити.

Трагічне це рішення. Тим трагічніше, що більшість самих підпільників почуває себе духово зв'язаними з Францією. Але вони хочуть бути вільними, а сама Франція навчила їх, як і нас, що для здобуття свободи ніяка ціна не є зависока.

О. Д-вич

Зміна адреси

До Адміністрації „СВОБОДИ"
81-83 Grand Street
(P. O. Box 346)
JERSEY CITY, N. J.

Долучаю 10 центів — прошу змінити мою адресу.

Моя СТАРА адреса була:

ЧИСЛО ВІДДІЛУ (якщо член УНС) ____________

Ім'я і прізвище ____________

Адреса ____________

____

Моя НОВА адреса така:

Ім'я і прізвище ____________

Адреса ____________

Адреса ____________

____

Загальні Збори Українського Мисливського Товариства „Тур" в Ню Йорку

Вже втретє відбуло українське мисливське Т-во „Тур" у Ню Йорку свої загальні збори. Три роки тому зійшлися були поклонники св. Євстахія, покровителя ловецтва, і за ініціятивою проф. Сергія Литвиненка заснували мисливське товариство.

Цьогорічні загальні збори, що відбулися 6-го вересня вибрали таку управу: проф. С. Литвиненко — голова, інж. Б. Бобинський — секретар, п. І. Лібович — скарбник, п. В. Кобзяр — ловчий, п. Р. Крупка — заступник ловчого. Т-во нараховує 22 члени та відбуває в різних сезонах збірні полювання на різну звірину. Почесним головою Т-ва є від початку його існування радник Теодор Рожанковський, а почесними членами: ред. Роман Купчинський і інж. Пилип Таринів. Т-во „Тур" у Ню Йорку — заінкорпороване, а знак його — голова тура. Воно має терени - ловища: Гантер, „Союзівка" і вакаційна оселя Українського Робітничого Союзу та на посілості пп. Серни та Дядіва коло Ліберті.

Товариство полює і на птаство і на звірину. В своїх ловищах має з птаства: качки, гуси, фазани, пардви, а з звірини: ведмеді, діри,, рекуни, зайці. Діри (рід малих оленів) діляться на два роди: один — ясний, з вінцями на боки, до 200 фунт. ваги, багато більший від українського сарнюка, і другий — темний. з „вінцями" до переду, менш більш величини українського сарнюка.

Т-во „Тур" у Ню Йорку — це властиво відновлене львівське мисливське товариство тієї самої назви, що існувало від 1922 р. до початку другої світової війни (голова — радн. Т. Рожанковський, ловчий — дир. Ярослав Скопляк). Нюйоркське Т-во, так само як і львівське, ставить собі за ціль не велику кількість мисливських трофеїв, а культурну працю в мисливській ділянці: плекання товариського життя, мисливських традицій. мисл. пісень, літератури й образотворчого мистецтва. Львівський „Тур" залишив по собі книжку проф. І. Крип'якевича про давнє українське мисливство, декілька мисливських пісень і ікону св. Євстахія, кисти Петра Ів. Холодного, що висіла в Успенській Церкві у Львові. Перед тією іконою, 4-го жовтня, в дні св. Євстахія відправлялося щороку Богослуження, а відправляв його довголітній член Т-ва о. Микола Яросевич. Ікона представляла св. Євстахія, що полюючи зустрів у лісі оленя з хрестом на голові.

Маймо надію, що нюйоркський „Тур" буде щораз краще розвиватися, буде гуртувати щораз більше членів, а тимсамим матиме і більшу змогу виконати і свої культурницькі завдання.

Адреса Т-ва: 149 2-га Евню, Ню Йорк, Н. Й.; С. Литвиненко.

Мисливець
(член ТУР-у)

АФП — КІО оскаржують промисловість в спричинюванні інфляції

Вашингтон. — Головна Управа Американської Федерації-Праці—Конґресу Індустрійних Організацій видала окремий звіт, в якому твердить, що теперішня інфляція доляра — це наслідок збільшення цін на товари підприємцями, а не вищі заробітні платні робітників. АФП—КІО вказує на сталеву і автомобільну промисловості, які мають більші прибутки, хоч зменшили свою продукцію. А це сталося тому, що ті промисловості нічого не втратили внаслідок зменшення продукції, бо той тягар перекинули на плечі робітників. Цей звіт АФП-КІО є відповіддю на твердження Крайового Товариства Підприємців і Торговельної Палати ЗДА, які твердять, що збільшені заробітки затруднених є причиною інфляції.

НА ДОКІНЧЕННЯ СТУДІЙ РОЗДІЛЕНО $3,500.00

В місяці травні Український Інститут Америки оголосив що задумує знову видати зворотні стипендії (студійні позички) для українських студентів, які стоять перед вакінченням студій на американських високих школах (університетах або каледжах).

На це оголошення Український Інститут Америки отримав дев'ять прохань. Із дев'ятьох петентів — сімом видано зворотні стипендії в сумі від $375.00 до $700.00. (Одному петентові відмовлено уділення стипендії з уваги на те, що не студіює на американських школах в ЗДА, а прохання одної петентки не розглядали тому, що не предложила документів).

Петенти поділені на наступні фахи:

Бібліотекарство: 3 — (О. Л. Климович, М. Кравчук, і д-р А. Орнович); економія: 1 — (Р. Соневицький); політичні науки: 1 — (П. Потічний); ветеринарія: 1 — (М.Шарко); дентистика: 1 — (Б. Свистун).

Із стипендійного Фонду Інституту, що його Головна Управа створила в сумі $10,000, до кінця 1957 року були уділені зворотні стипендії в сумі $3,970,00 а в цьому році $3,500. — разом виплачено суму $7,470,00.

Український Інститут Америки
Ukrainian Institute of America, Inc.
2 East 79th Street,
New York 21, N. Y.

● **15 латино - американських держав** уклали в Вашингтоні договір, щоб запобігти дальшому зменшенню цін на каву в ЗДА. Цей договір має збалянсувати продукцію кави з її запотребуванням. Надпродукція кави спричинила знижку цін на каву.

● **У Варшаві** відбувся з'їзд з участю 54-х жінок, що в страхітливому кацетті в Равенсбруку були „дослідними кріликами", над якими нацистські лікарі переводили різні експерименти. Багато з тих жінок залишились каліками. На з'їзд прибув також поліційний хірурґ з Ню Йорку, д-р Вільям Ґіціґ, який від імени американського лікарського світу заявив готовість допомогти тим жінкам так само, як то було з японками, жертвами атомових бомб з 1945 року.

Спорт

„Чорноморська Січ" — Нюарк починає успішно новий футбольний сезон

Може і важко повірити, але це є факт, що „Чорноморська Січ" — Нюарк почала новий футбольний сезон з чотирма футбольними дружинами: учні, юньйори, резерва і перша дружини. Дружина учнів досі брала участь лише у футбольному турнірі в Елсінор і грала тоді троє змагань і . . . всі програла. В найближчу суботу 4 жовтня дещо скріплена новими надійними силами повинна вона розіграти перші мистецькі змагання в німецько - американській молодечій Лізі. Дружина юньйорів досі розіграла 4 товариських змагань, усі виграла із загальним відношенням воріт 17 : 1. Противниками були: УСТ „Тризуб" — Филаделфія (3:0), Елизабет С. К. (3:0), Гобокен С. К. (5:0) та Норт Галедон (6:1). Тепер нараховує вона 18 зареєстрованих змагунів в тому числі таких, як Каздоба В., Гура Мирон, Лужняк Ігор, Дуткевичі (два брати). Попович, Кобільники (два брати), Ляшок, Черняхівський та ін. „Ви маєте вже що показати" — ось слова досвідченого в праці над юньйорами п. Букгардта із Елизабет С. К. по змаганнях із Елизабет С. К. юньйорами. Починаємо вірити, що це таки правда . . .

Дружина резерви розіграла досі двоє мистецьких змагань, виграючи проти „Висли" (7:1), але програла проти Португальців (0:3).

Вкінці — перша команда: відмолоджена (Хромовським та Дуткевичем) і відновлена (Ковалем та Кордовою — воротарем) почала футбольний сезон високоциферною (7:2) перемогою, над мадярами з Ню Бронсвик в неділю 21-го вересня. а в тиждень пізніше (28-го вересня) виграла воковером 1:0 проти „Верітас" С. К. із Байону. (Противник явився на грище із опізненням). При ближчому взаємному пізнанні себе та при охоті до дійсно взаємної співгри, перша дружина повинна б цього року дійсно стати поважним партнером в усіх можливих конкуренціях. Вправді прикро було стверджувати факт, що на мистецькому турнірі СУАСТ - Схід в днях 21 і 28-го вересня у відбиванці не було між учасниками теж і дружини „Чорноморська Січ" — Нюарк, однак Управа і в тому аспекті робить вже певні кроки, щоб це більше не повторилося. Змагуни є (і молодші і старші), треба лише належного менажера . . . Те саме торкається ланки столової ситківки . . . Але і такі керівники повинні в скорому часі бути і тому причин до песимізму нема . . .

Цьогорічна Управа збільшилася рядом активних і досвідчених працівників (Хромовським, Стебельським, Нагорняком, Колісником, Ґірником та Климком), які при тісній і дійсно діловій співпраці з попередніми членами Управи (які теж вибрані і цього року), такими, як Гельбік, Юрчак, Голінатий, пані Карпетер, п. Філінський та інші, повинні б бути в спромозі створити в Нюарку дійсно поважний спортовий осередок. Коли до дотеперішніх найповажніших конкурентів — Ню Йорку та Филаделфії — долучиться ще й Нюарк, тоді українсько - американський спорт на Сході Америки повинен лише скористати. Нюарк таку амбіцію повинен мати. а можливості для її реалізації теж будуть! (ix)

Мід Алкорн спростовує Трумана

Вашингтон. — Голова Республіканського Крайового Комітету Мід Алкорн видав в окремій летючці спростування „фальшів, перекручень і партійної злоби" колиш. президента Гаррі С. Трумана, яких він доконав під час виборчої кампанії. Труман казав, що внаслідок дорожнечі не може пов'язати кінців пересічна американська родина, а в дійсності під час урядування Айзенгавера зросли кошти прожитку на 9%, а під час демократичних президентів на 50%. Труман нарікає на зменшення числа вояків, а тим часом тепер збройні сили ЗДА виносять 2,600,000, а перед корейською війною вони становили 1,200,000. Айзенгавер не зменшував податку самим корпораціям, як каже Труман, бо загальна редукція податків в 1954 році 64% зі зменшеної суми призначила для окремих одиниць, а не корпорацій.

В Іраку „вичистили" найбільшого звеличника Нассера

Багдад. — Офіційно проголошено, що віце-прем'єр і міністер внутрішніх справ Абдуль Салям Аріф, який у цьому характері був шефом поліції, втратив всі ті становища, діставши зате призначення на амбасадора Іраку в Західній Німеччині. Полк. Аріф був одним із головних змовників останньої іракської революції і, як шеф штабу іракської армії, фактично диспонував його збройною силою. Він був відомий, як найпалкіший звеличник єгипетського президента Нассера і прихильник думки провключення Іраку до Об'єднаної Арабської Республіки. Його упадок та висланя з меж Іраку вважають однаково поразкою крайніх націоналістів в Іраку, як теж персональним скріпленням позиції прем'єра ген. Абдуль Карім ель-Кассема, що його найповажнішим суперником до влади був саме полк. Аріф.

● **Альжирські партизани** привезли цілого й здорового американського пастора Лестера Лі Ґріффіта до католицького манастиря в Меклі, в Кабільських горах. і монахи повідомили про це американський консулят в Альжирі. Партизани схопили були пастора Ґріффіта ще 17 серпня ц. р. на шляху, при чому спалили його авто. Від того часу не було про нього ніякої вістки.

✝

З глибоким смутком повідомляємо, що 30-го вересня 1958 року помер у Честері, Па., на 56-му році життя,

НАШ НАЙДОРОЖЧИЙ МУЖ І БАТЬКО,

бл. п. ПЕТРО СМОЛІЙ

Покійний народився в селі Новосілка, а проживав в селі Вага, пов. Підгайці, Зах. Україна.

ПАРАСТАС відбудеться в П'ЯТНИЦЮ, 3-го ЖОВТНЯ 1958 р., о год. 8-ій веч., в похоронному заведенні Канецкого, при 3-ій і Вілсон вул. в Честері, Па.

ПОХОРОН — в СУБОТУ, 4-го ЖОВТНЯ 1958 р., о год. 9-ій рано, з церкви св. Духа, при 3-ій вулиці в Честері, Па.

Просимо всіх Односельчан, Друзів і Знайомих взяти участь в похоронному обряді.

Тяжким горем прибиті:
АННА — дружина
МИРОН і ІГОР — сини.

✝

Ділимося сумною вісткою з Ріднею, Приятелями і Знайомими, що в дні 24-го вересня 1958 р. упокоїлася в Бозі, на 85-му році життя,

НАША НАЙДОРОЖЧА МАМА І БАБЦЯ,

бл. п. Ольга з Хоминів ЗАРЕМБА

довголітня адміністраторка маєтку Наукового Товариства ім. Шевченка в Белелуї, Зах. Україна.

Похорон відбувся 27-го вересня 1958 р., із похоронного заведення П. Мацка в Сиракюзах.

В глибокому смутку:
СОФІЯ і ІРИНА — доньки
Д-р Іван ПОДЮК й інж. Теофіль ФРАЦІЯН — зяті
Д-р Галина і д-р Святослав КЛЮФАС — внучка з чоловіком

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

✝

Посмертні Згадки

АННА ФИЛИПЧУК (PHYLYPCHUK), членкиня Т-ва 'Мир', Відд. 324 УНСоюзу в Филаделфії, померла, по довшій хворобі, дня 1-го вересня 1958 р. Покійна народ. на Україні 1885 р., проживши 72 роки. Була довголітньою і примірною членкинею Т-ва. По Панахиді й Службі Божій, дня 6-го вересня 1958 р., відпроваджено її з пох. заведення на цвинтар св. Марії — Fox Chase, де зложено її тлінні останки на вічний спочинок. — Нехай земля буде їй пером.

Струк, секр.

МИХАЙЛО КОБИЛЯНСЬКИЙ, років 64, родом із с. Підвесільна, пов. Тернопіль, заосмотрений Найсвятішими Тайнами, помер 16-го вересня 1958 р. Покійний був кілька разів делеґатом на Конвенції УНСоюзу і довголітнім секретарем 248 Відділу. ім. Б. Хмельницького в Ковтсвил, Похоронений на укр. прав. цвинтарі св. Духа, а похоронних обрядів довершив о. прот. Т. О. Форостій. — В. Й. П!

В. Маскула, предс.

ТЕРЕСА БАБІЙ, довголітня членкиня С-ва Благовіщення, Відд. 125 УНСоюзу в Шикаґо, Ілл., померла дня 28-го серпня 1958 р. Покійна народилася в Долині, Зах. Україна. До УНСоюзу вступила в 1915 р. Полишила у смутку сина, синову, внуків і правнуків. Похорон відбувся з пох. заведення до церкви св. о. Миколая, а опісля на цвинтар св. о. Миколая, при участи Родини, Членів і Знайомих. —В. Й. П!

І. Подола, секр.

СЕРАФІНА ГАПОВИЧ, членкиня С-ва Благовіщення, Від. 125 УНСоюзу в Шикаго, Ілл., померла 26-го серпня 1958 р. Покійна народ. в с. Лиськів, пов. Жидачів, Зах. Україна. Полишила у смутку 6 дітей, внуків і правнуків. Похорон відбувся при вспівучасти Родини, Членкинь і Знайомих, з церкви св. о. Миколая, на цвинтар св. о. Миколая. — В. Їй П!

І. Подола, секр.

ТАРЗАН, ч. 4137 Потрясаюче видовище.

В міру того, як Тарзан обережно йшов уперед, звуки барабанів ставали щораз верескливішими та тоншими, а коли вони припинились, перед ним відкрилась дивна сцена . . . це були збори кляну „Черепів" з танцями, пиятикою і диким святкуванням!